

AÐALSKIPULAG SKEIÐA- OG GNÚPVERJAHREPPS 2017-2029

Þjónustumiðstöð við Selhöfða í Þjórsárdal

26.09.2022

UPPLÝSINGAR

SKJALALYKILL

2272-026/100774-01-ASK-001-V01

HÖFUNDUR

Ingibjörg Sveinsdóttir

RÝNT

Anna Bragadóttir, Ásgeir Jónsson

Samþykktir

Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029

Aðalskipulagsbreyting þessi sem auglýst hefur verið samkvæmt 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með síðari breytingum, var samþykkt af sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps þann _____

Aðalskipulagsbreytingin var staðfest af Skipulagsstofnun þann _____

Skipulagsferli

Lýsing aðalskipulagsbreytingar var auglýst frá: 01.12.2021 með athugasemdafresti til: 24.12.2021.

Aðalskipulagsbreytingin var auglýst frá: _____ með athugasemdafresti til: _____

Skipulagsgögn

Greinargerð þessi með forsendum og umhverfisskýrslu.
Skipulagsuppdráttur.

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	5
1.1	Markmið með breytingunni	5
2	FORSENDUR	5
2.1	Ferðapjónusta	5
2.2	Náttúrufar	6
2.2.1	Gróður	6
2.2.2	Jarðfræði og jarðmyndanir	6
2.3	Tengsl við aðrar áætlanir	7
2.3.1	Landsskipulagsstefna 2015-2026	7
2.3.2	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029	7
2.3.3	Þjósárdalur – Rammaskipulag fyrir útivist og ferðapjónustu	8
2.3.4	Áfangastaðáætlun Suðurlands	9
2.3.5	Deiliskipulag sem breytingin hefur áhrif á	9
2.4	Friðlýst svæði	9
2.5	Þjóðlenda	10
2.6	Fornminjar	11
3	BREYTING Á AÐALSKIPULAGI	11
3.1	Breytingar á sveitarfélagsupphætti	11
3.2	Verslun og þjónusta	12
3.3	Skógræktar- og landgræðslusvæði	13
3.4	Samgöngur	13
3.5	Efnistaka til framkvæmda	13
4	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	14
4.1	Umhverfispættir, viðmið og matsspurningar	14
4.1.1	Grunnástand	15
4.1.2	Valkostir	15
4.1.3	Samanburður	16
4.1.4	Niðurstaða	19
5	MÁLSMÆÐFERÐ OG UMSAGNARAÐILAR	20
5.1	Skipulagslýsing	20
5.2	Kynning, auglýsing og staðfesting aðalskipulagsbreytingar	20
6	HEIMILDIR	22

1 INNGANGUR

Skeiða- og Gnúpverjahreppur vinnur að breytingu á Aðalskipulagi Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029, skv. 1. mgr. 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Skeiða- og Gnúpverjahreppur vill að byggð verði þjónustumiðstöð í minni Þjórsárdals og hefur heimilað fyrirtækinu Rauðukömbum að sjá um skipulag og framkvæmdir fyrir byggingu þjónustumiðstöðvar þar. Þjónustumiðstöðinni er ætlað að þjónusta gesti Þjórsárdals og þá sem leggja leið sína lengra inn á hálendið.

Við Selhöfða í Þjórsárdal er sett inn 27,2 ha verslunar- og þjónustusvæði (VÞ26) þar sem gert verður ráð fyrir þjónustumiðstöð með verslun og veitingum og móttöku fyrir hótél í Reykholti. Gisting getur verið fyrir 150 gesti í gestahúsum, auk þess verður tjaldsvæði með áherslu á tjaldvagna og hjólhýsi og aðstöðuhús fyrir tjaldsvæði. Heimilt byggingarmagn er 5.350 m². Gerð verður breyting á aðkomu og settur inn nýr vegur frá þjónustumiðstöð að hóteli í Reykholti. Þjónustusvæðið VÞ21 við núverandi veg að Reykholti verður felld út.

Gerð verður breyting á greinargerð og uppdrætti aðalskipulagsins.

1.1 Markmið með breytingunni

- Heimila byggingu þjónustumiðstöðvar í mynni Þjórsárdal. Miðstöðin þjóni bæði íbúum og ferðamönnum.
- Tengja fyrirhugaða uppbyggingu við þá starfsemi sem fyrir er, eða er áætluð skv. aðalskipulagi; s.s. þjónustumiðstöð og tjaldsvæði í Sandártungu og hótél í Reykholti.

2 FORSENDUR

Í Þjórsárdal er að finna ýmis konar náttúruperlur og þar eru tækifæri til útivistar og fyrir ferðapjónustu. Þær náttúruperlur sem um ræðir eru t.d. Stöng, Gjáin, Háifoss, Hjálparfoss, þjóðveldisbæinn, fjöldi fornra bæjarstæða, auk skógar með fjölda stíga sem nýttir eru til útivistar. Þá liggur vörðuð leið yfir Sprengisand frá bænum Skriðufelli og þvert yfir Þjórsárdal. Þjórsárdalur er talsvert nýttur til útivistar auk þess sem ferðamenn sem ferðast á bíl skoða helstu náttúruperlur.

Landslag er fjölbreytt og víða er að finna skjólsæla staði þó annars staðar sé vindasamt. Aðkoma að Þjórsárdal er um Þjórsárdalsveg nr. 32. Úr Þjórsárdal er tiltölulega stutt að fara inn á hálendið, s.s. Fjallabakssvæðið, Veiðivötn og Sprengisand.

2.1 Ferðapjónusta

Nokkur ferðapjónusta er í Þjórsárdal í dag. Í Sandártungu er rekið tjaldsvæði, í Hólaskógi er gisting fyrir 45 gesti og aðstaða fyrir hesta, í Kletti er gisting fyrir 24 gesti og aðstaða fyrir hesta. Auk þess er fjöldi útivistarleiða sem ýmist eru farnar gangandi, ríðandi eða á reiðhjólum. Með tilkomu brúar yfir Þjórsá

sunnan Búrfells opnast fleiri útivistarmöguleikar með tengingu leiða beggja vegna árinna. Veiði er stunduð í Fossá og Sandá.

Ástæða aðalskipulagsbreytingarinnar er að vilji er til að heimila umfangsmeiri uppbyggingu heldur en gert er ráð fyrir í gildandi aðalskipulagi. Sú starfsemi sem heimiluð er í Sandártungu er smærri í sniðum en það sem fyrirhugað er í Selhöfðum. Talið er að staðirnir og starfsemin geti stutt við hvorn annan. Við Selhöfða verður þess freistað að láta byggingar vinna náið með sínu náttúrulega umhverfi og að upplifun gesta verði jákvæð. Með uppbyggingu á fjölbreyttum gistimöguleikum verður mikil breidd í framboði gistingar í Þjórsárdal.

Fyrirtækið Rauðukambar gerir ráð fyrir að á árinu 2025 geti fjöldi ferðamanna í Þjórsárdal verið um 600 þús á ári. Vonast er til að um helmingur þeirra nýti sér þá þjónustu sem boðið verður upp á í þjónustumiðstöð við Selhöfða.

2.2 Náttúrufar

2.2.1 Gróður

Lengi hefur verið unnið að landgræðslu og skógrækt í Þjórsárdal og er árangur þess starfs góður. Örfoka landi hefur verið breytt í gróðurvin er skapar bæði skjól, bindur jarðveg, myndar lífrænan svörð og skapar skilyrði fyrir botngróður. Skógurinn miðlar vatni, bindur koltvísýring og er til yndisauka fyrir gesti og gangandi.

Í minni Þjórsárdals, þar sem fyrirhugað er að byggja þjónustumiðstöð og tjaldsvæði, er land vel gróið þó finna megja minna gróin svæði líka. Svæði fyrir nýjan veg að Reykholti og reiðleið er gróðursnauður vikur. Helstu vistgerðir skv. kortasjá Náttúrufræðistofnunar eru; alaskalúpína, birkiskógur og skógrækt þar sem þjónustumiðstöð og tjaldsvæði er fyrirhugað. Helstu vistgerðir þar sem nýr vegur er fyrirhugaður eru; eyðimelavist, eyravist, sanda- og vikravist, alaskalúpína og skógrækt.

Stór hluti Þjórsárdals er í umsjá Skógræktarinnar og þar hefur verið unnið að skógrækt frá árinu 1939 og landgræðslu frá árinu 1960¹. Skógrækt í Þjórsárdal er nú hluti Hekluskógaverkefnisins en markmið þess er að endurheimta birkiskóga og víðikjarr í nágrenni Heklu. Sá gróður myndi minnka vikurfok í kjölfar gjóskugosa úr eldfjallinu og verja þar með land í nágrenni fjallsins fyrir jarðvegseyðingu.

2.2.2 Jarðfræði og jarðmyndanir

Mynni Þjórsárdals er á Búrfellshrauni sem tilheyrir Bárðarbungukerfinu. Hraunið rann fyrir um 3200 árum. Engar hraunmyndanir eru sjáanlegar vestan Þjórsárdalsveggar en vikur er áberandi á yfirborði þar sem ekki er gróður. Við Reykholt er að finna gervigga.

¹ (Gísli Gíslason, Ingibjörg Sveinsdóttir, Guðbjörg Guðmundsdóttir 2013).

2.3 Tengsl við aðrar áætlanir

2.3.1 Landsskipulagsstefna 2015-2026

Kafli 2.2.2. Náttúra, menningararfur og heilnæmt umhverfi. Leitast verði við að varðveita náttúru- og menningargæði sem hafa gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu.

Kafli 2.4.1. Ferðapjónusta á grunni sérstöðu og umhverfisgæða. Leitast verði við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis m.t.t. tækifæra í ferðapjónustu. Skipulagsákvæðanir um ferðapjónustu taki mið af náttúruvernd og auðlindum ferðapjónustunnar. Þær miðist að því að uppbygging nýtist jafnt íbúum og gestum.

Í viðauka við landsskipulagsstefnu er horft til eftirfarandi stefnu.

Kafli 6.0.1. Skipulag með tilliti til landslags. Ráðstöfun lands taki mið af þeim gæðum sem felast í landslagi. Skipulagi landnotkunar sé hagað þannig að verðmætt landslag sé varðveitt og leitast við að efla þau gæði sem felast í landslagi.

Kafli 6.2.4. Hönnun mannvirkja í landslagi. Vandað verði til staðarvals og hönnunar mannvirkja m.t.t. staðbundinna gæða sem felast í landslagi.

Samræmi breytingarinnar við landsskipulagsstefnu

Settir eru skilmálar um að taka skuli tillit til náttúru við framkvæmdir og forðast óþarfa rask. Einnig að uppbygging sé innan friðlýstra svæða og að taka skuli tillit til þess.

Horft er til þess að uppbygging sé jafnt fyrir íbúa sem og gesti. Stefna er um að fella skuli mannvirki að umhverfinu og tré/skógur nýttur til að draga úr ásynnd.

Talið er að breytingin sé í samræmi við landsskipulagsstefnu.

2.3.2 Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029

Kafli 2.2. Umhverfi og yfirbragð byggðar. Stefnan er að mannvirki skuli falla sem best að náttúrulegu umhverfi á hverjum stað og gæta skal samræmis við nálæga byggð. Landnotkun stuðli að verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru, menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi.

Kafli 2.3.2 Skógrækt- og landgræðsla. Í stefnunni kemur fram að skógrækt og landgræðsla verði nýtt til bindingar kolefnis og að áfram verið unnið að endurheimt gróðurs og landgæða.

Kafli 2.3.3 Verslun og þjónusta. Stefnan er að stuðla að nýjum atvinnutækifærum og nýsköpun á sviði verslunar og þjónustu. Efla þjónustu við ferðamenn, fjölga afþreyingarmöguleikum og atvinnutækifærum.

Gert er ráð fyrir eftirtöldum verslunar- og þjónustusvæðum í þjórsárdal:

- VP19 Sandártunga. Gisting fyrir 40 gesti, veitingaaðstaða (6 ha). Auk þess tjaldsvæði sem skilgreint er sem afþreyingar- og ferðamannasvæði AF9 (9 ha).
- VP20 Reykholt. Gisting fyrir 100 gesti, veitingaaðstaða, búnings og baðaðstaða (13 ha).
- VP21 Reykholt við Þjórsárdalsveg. Aðstaða til að taka á móti gestum í tengslum við ferðaþjónustu í Reykholti. Heildar byggingarmagn allt að 350 m² og bílastæði fyrir 100 bíla (2 ha).
- VP22 Skeljastaðir. Þjóðveldisbærinn og gisting fyrir 20 gesti (2 ha).

Kafli 2.7.1 Verndarsvæði og minjar. Stefnan er að varðveita sögu-, náttúru- og menningarminjar og önnur umhverfisleg gæði. Kannaðir verða möguleikar á að nýta gamlar þjóðleiðir sem reið- og/eða gönguleiðir.

Kafli 2.7.3 Hverfisvernd. Áhersla er á að varðveita náttúruminjar, fornleifar og aðrar söguminjar, sem m.a. rennir styrkari stoðum undir ferðaþjónustu. Leitast verði við að endurheimta fyrri landgæði og mannvirkjagerð leiði til eins lítillar röskunar og kostur er.

Hluti Þjórsárdals er innan hverfisverndarsvæðisins HV5. Skilmálar fyrir svæðið eru eftirfarandi: Vernda búsetuminjar, landslagsheild og einstök náttúrufyrirbæri. Gervíggar eru innan svæðisins. Mannvirkjagerð vegna útivistar og ferðaþjónustu er almennt heimil og stuðlað verði að bættu aðgengi að áhuga-verðum stöðum. Hluti svæðisins er á náttúruminjaskrá. Stærð svæðis er um 4 þúsund ha og hluti þess tilheyrir hálendishluta sveitarfélagsins.

2.3.3 Þjórsárdalur – Rammaskipulag fyrir útivist og ferðaþjónustu

Í rammaskipulaginu² er stefnumörkun fyrir ferðaþjónustu í Þjórsárdal og leiðir til að tengja hana við svæðisbundin menningarverðmæti. Rammaskipulagið var samþykkt í sveitarstjórn en hefur ekki gildi sem skipulagsáætlun.

Kafli 4.1 Þjónustusvæði ferðamanna. Stefnt er að því að efla þjónustusvæði ferðamanna og að þau anní þeim fjölda ferðamanna sem er á svæðinu. Ferðamannatímabilið lengist, dregið verði úr átroðningi á viðkvæmum svæðum og að útlit mannvirkja verði vandað og eftir atvikum samræmt innan svæðisins. Gróðurlendi og viðkvæmum svæðum verði hlíf eins og kostur er.

Gert er ráð fyrir þjónustusvæðum á eftirtöldum stöðum:

- Sandártunga. Alhliða þjónustu og upplýsingamiðstöð. Gisting, veitingasala, verslun, tjaldsvæði og upplýsingagjöf.
- Reykholt. Heilsulind sem byggir á jarðhitanum. Tjaldsvæði, gisting og veitingaaðstaða.
- Skeljastaðir. Gisting.

² (Gísli Gíslason, Ingibjörg Sveinsdóttir, Guðbjörg Guðmundsdóttir 2013).

Samræmi aðalskipulagstillögu við rammaskipulag

Í aðalskipulagstillögunni er heimild fyrir nýju þjónustusvæði við Selhöfða, sem ekki er gert ráð fyrir í rammaskipulaginu.

2.3.4 Áfangastaðáætlun Suðurlands

Áfangastaðurinn Suðurland býður upp á mikla fjölbreytni í náttúru, afþreyingu, gistingu og þjónustu. Náttúran er fjölbreytt og tilkomumikil. Saga svæðisins er mikil og felast tækifæri í að draga hana betur fram, afþreyingarmöguleikar eru fjölbreyttir og matarmenning hefur sterka tengingu við landbúnað.

Áherslur:

- „Styrkja grunnþjónustu og innviði.
- *Almennt er þörf á betri samgöngum, innan svæðisins sem og inn á landshlutann, til að grundvöllur sé fyrir betri dreifingu ferðamanna.*
- *Ferðaþjónustan byggist upp í sátt við íbúa.*
- *Heildræn uppbygging áningarstaða er mikilvæg.*
- *Efla þarf upplýsingagjöf og fræðslu til starfsmanna í ferðaþjónustu og ferðamanna“.*

Ferðaþjónustan þarf að byggjast upp í sátt við íbúa sveitarfélagsins. Ferðaþjónusta hefur haft ýmis jákvæð áhrif í samfélaginu, s.s. hærra þjónustustig og fjölbreyttari þjónustu sem hjálpar til við að viðhalda byggð í dreifbýli³.

2.3.5 Deiliskipulag sem breytingin hefur áhrif á

Deiliskipulag fyrir hótél og baðstað í Reykholti, staðfest í B-deild Stjórnartíðinda í desember 2018. Svæðið er tvískipt. Annars vegar er hótél norðan við Reykholt og hins vegar móttökustöð við Þjórsárdalsveg. Gera þarf breytingu á deiliskipulaginu og fella út móttökustöð við Þjórsárdalsveg.

2.4 Friðlýst svæði

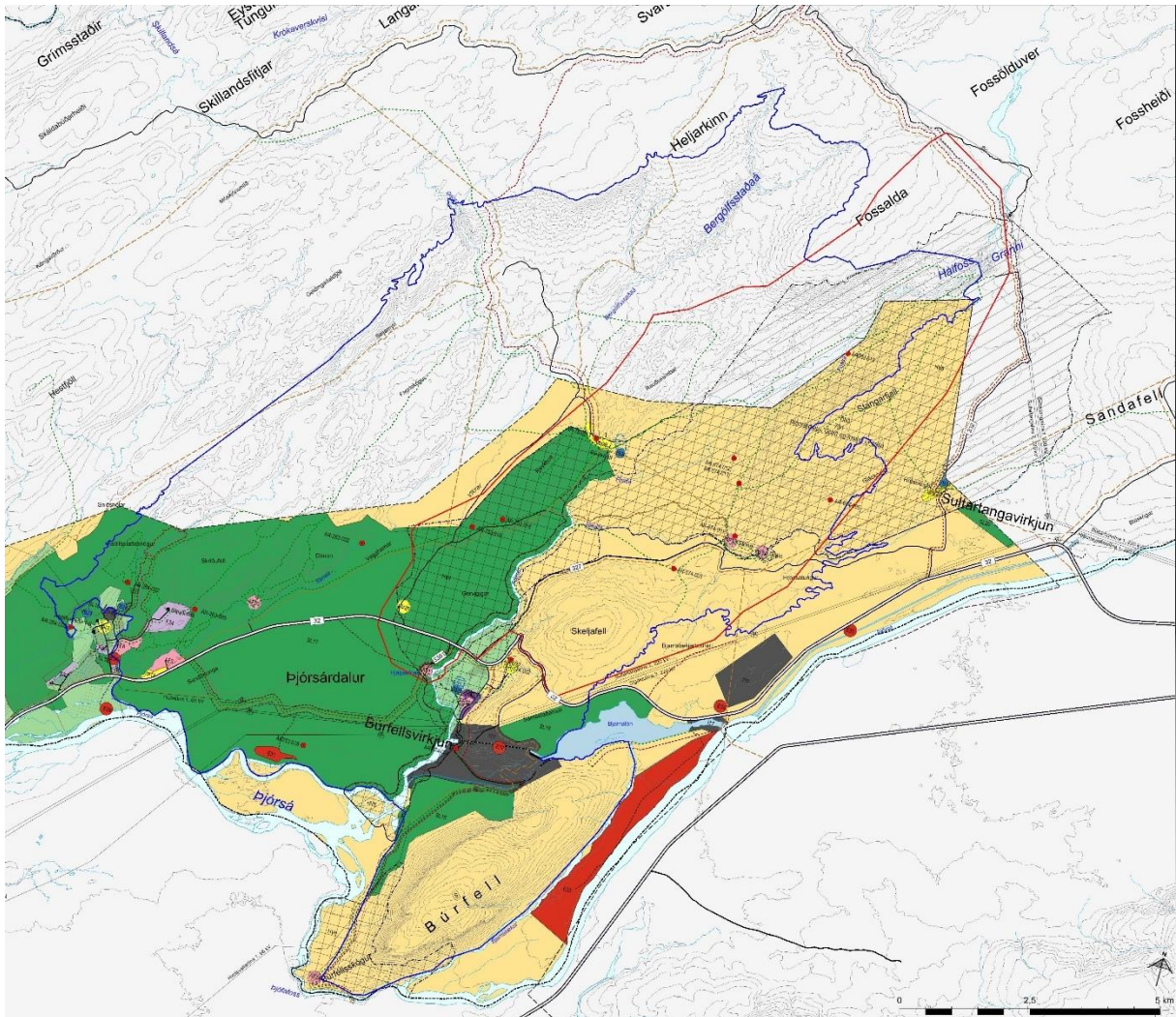
Frá því að Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029 tók gildi hafa tvö svæði verið friðlýst í Þjórsárdal. Annað er menningarlandslag í Þjórsárdal og hitt landslagsverndarsvæði í Þjórsárdal. Svæðin skarast að stórum hluta. Mörk svæðanna eru sýnd á mynd 1 en ekki á skipulagsupprætti.

Markmið með friðlýsingu menningarlandslags er að sameina sem minjaheild menningarlandslagið sem varðveitir fornleifar í Þjórsárdal, en um er að ræða minjar 22 fornþýla auk umhverfis þeirra. Minjarnar og umhverfi þeirra mynda hið friðlýsta menningarlandslag.

Markmið með friðlýsingu landslagsverndarsvæðis er að vernda og varðveita sérstæðar jarðmyndanir og landslag. Stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni með verndun vistkerfa og stuðla að endurheimt

³ (Markaðsstofa Suðurlands, Ferðamálastofa, á.á.).

raskaðra vistkerfa. Framkvæmdir skulu ekki hafa afgerandi áhrif á ásýnd svæðisins og mannvirki skulu falla sem best að svipmóti lands. Við landnotkun og mannvirkjagerð skal eftir fremsta megni miða að því að framkvæmdir séu afturkræfar, að þær stuðli að verndun svæðisins og öryggi gesta. Mannvirki skulu hönnuð með þeim hætti að þau falli sem best að umhverfinu og hindri ekki náttúrulegan framgang lífríkis á svæðinu.

MYND 1. Gildandi aðalskipulag. Friðlýst landslagsverndarsvæði er sýnt með rauðri línu og friðlýst svæði vegna menningar- landslags með blárrí línu.

2.5 Þjóðlenda

Hluti þess svæðis sem breytingin nær yfir er innan þjóðlendu.

Þjóðlendur eru landsvæði þar sem íslenska ríkið er eigandi lands og hvers konar landsréttinda og hlunninda sem ekki eru háð einkaeignarrétti. Um þjóðlendur gilda lög nr. 58/1998 um þjóðlendur og ákvörðun marka eignarlanda, þjóðlendna og afrétta. Forsætisráðherra fer með málefni þjóðlendna. Ráðherra til aðstoðar við stjórn og ráðstöfun réttinda innan þjóðlendna er samstarfsnefnd um málefni þjóðlendna. Samkvæmt 3. gr. laganna má enginn hafa afnot af þjóðlendu fyrir sjálfan sig, þar með talið að reisa þar mannvirki, gera jarðrask, nýta hlunnindi, vatns- og jarðhitaréttindi án leyfis. Til að nýta

land og landsréttindi innan þjóðlendu þarf leyfi hlutaðeigandi sveitarstjórnar sem og forsætisráðuneytisins sé nýting heimiluð til lengri tíma en eins árs. Ef um er að ræða nýtingu vatns- og jarðhitaréttinda, námur og önnur jarðefni innan þjóðlendu þarf leyfi forsætisráðherra nema mælt sé fyrir um annað í lögum.

Einstaklingar, sveitarfélög eða aðrir lögaðilar geta átt svokölluð takmörkuð eignarréttindi innan þjóðlendna. Þjóðlendulög raska ekki slíkum réttindum. Samkvæmt 5. gr. laganna skulu þeir sem hafa nýtt land innan þjóðlendna sem afrétt fyrir búfenað, eða haft þar önnur hefðbundin not sem afréttareign fylgja, halda þeim rétti í samræmi við ákvæði laga þar um. Afréttur er skv. 1. gr. laganna landsvæði utan byggðar sem að staðaldri hefur verið notað til sumarþeirrar fyrir búfé. Hið sama gildir um önnur réttindi sem menn færa sönnur á að þeir eigi.

2.6 Fornminjar

Unnin hefur verið aðalskráning fornminja í Þjórsárdal⁴ og skal gerð grein fyrir þekktum minjum í deiliskipulagi og eftir atvikum sett ákvæði til að varðveita þær.

Í Þjórsárdal er bæði að finna bæjarrústir frá miðöldum og forna varðaða þjóðleið. Sumar bæjarrústirnar eru vart sýnilegar á meðan aðrar eru nokkuð heillegar og veita góða mynd af skipan bæja á þessum tíma. Frá Skriðufelli í Þjórsárdal liggur forn vörðuð þjóðleið um Sprengisand og er búið að finna og endurgera flestar vörður á henni, úr Þjórsárdal og norður fyrir Fjórðungskvísl á Sprengisandi⁵.

Ef fram koma áður óþekktar fornleifar á framkvæmdartíma, sbr. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012, verður þegar haft samband við Minjastofnun Íslands og framkvæmd stöðvuð uns fengin er ákvörðun Minjastofnunar um hvort halda megna áfram og með hvaða skilmálum.

3 BREYTING Á AÐALSKIPULAGI

Gerð er breyting á greinargerð og sveitarfélagsuppdrætti.

3.1 Breytingar á sveitarfélagsuppdrætti

Sett er inn nýtt verslunar- og þjónustusvæði VP26 og skógræktar- og landgræðslusvæðið SL17 minnkað samsvarandi.

Felld er út aðkoma að Selfit og verður hún sameiginleg með aðkomu að þjónustumiðstöð við Selhöfða. Settur er inn nýr vegur frá þjónustumiðstöð að hóteli í Reykholti. Reiðleið er færð nær Þjórsárdalsvegi á kafla en að öðru leyti er hún aðlöguð að nýjum vegi að Reykholti. Gert er ráð fyrir gönguleið frá

⁴ (Ragnheiður Gló Gylfadóttir ritstjóri, Stefán Ólafsson, Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson 2021).

⁵ (Gísli Gíslason, Ingibjörg Sveinsdóttir, Guðbjörg Guðmundsdóttir 2013).

afþreyingar- og ferðamannasvæði í Sandártungu (AF9) yfir VÞ26 og að afþreyingar- og ferðamannasvæði í Selfit (AF10).

3.2 Verslun og þjónusta

Gerð er breyting á töflu í kafla 2.3.3 í greinargerð. Á uppdrætti er verslunar- og þjónustusvæðið VÞ21 felld út og sett inn nýtt svæði VÞ26.

Texti í gildandi skipulagi

NR	HEITI	LÝSING	JÖRÐ
VÞ21	Reykholt við Þjórárdalsveg	Gert er ráð fyrir uppbyggingu í tengslum ferðaþjónustu í Reykholti, s.s. aðstöðu til að taka á móti gestum sem sækja hótél- og baðstaðinn í Reykholti. Heildar byggingarmagn getur verið allt að 350 m ² og bílastæði fyrir allt að 100 bíla auk bílastæða fyrir hreyfihamlaða og rútur. Mannvirki skulu vera í samræmi við landslag og sérstöðu svæðisins. Mikilvægt er að lágmarka allt rask á svæðinu við framkvæmdir. Stærð svæðis er allt að 2 ha.	Þjóðlenda

Texti í breyttu skipulagi

Svæði VÞ21, Reykholt við Þjórárdalsveg er felld út. Sett er inn nýtt svæði VÞ26 við Selhöfða.

NR	HEITI	LÝSING	JÖRÐ
VÞ26	Selhöfðar	Þjónustumiðstöð: Heimilt er að byggja allt að 3.000 m² þjónustumiðstöð á 2 hæðum. Í miðstöðinni verður verslun, veitingasala og sýningaraðstaða/gestastofa og miðlun upplýsinga. Gestahús: Heimilt er að vera með allt að 50 gestahús og gistingu fyrir 150 gesti. Gestahús verða felld inn í birkiskóginn á svæðinu. Heildar byggingarmagn gestahúsa getur verið allt að 2.000 m². Tjaldsvæði: Heimilt er að vera með tjaldsvæði fyrir tjöld, tjaldvagna og hjólhýsi. Salerni/aðstöðuhús geta verið á nokkrum stöðum á tjaldsvæði. Heildarstærð þeirra getur verið allt að 350 m². Umhverfi: Leitast skal við að draga úr sýnileika mannvirkja eftir því sem hægt er. Verður það gert með litavali mannvirkja og trjá og öðrum gróðri. Eftir föngum skal haldið í núverandi gróður sem er á svæðinu og vera með græn svæði milli bygginga. Leitast skal við færa tré og/eða planta nýjum ef ryðja þarf trjágróðri. Almennt skal forðast að raska stærra svæði en nauðsynlegt er. Að framkvæmdum loknum skal svæðið aðlagð að landi umhverfis, bæði hvað varðar landmótun og gróðurfar. Lýsing skal vera látlaus og leitast við að beina ljósi niður eða að því svæði sem lýsa skal. Við gerð deiliskipulags fyrir svæðið skal setja ýtarlegri skilmála m.t.t. umhverfis. Gera skal grein fyrir mögulegum heildarfjölda dvalargesta á svæðinu, m.a. vegna neysluvatns og fráveitumála. Stærð svæðis er 27,2 ha.	Skriðufell

3.3 Skógræktar- og landgræðslusvæði

Á uppdrætti er skógræktar- og landgræðslusvæðið SL17 minnkað um 27,2 ha.

3.4 Samgöngur

Núverandi vegi að áningarstað við Selhöfða verður lokað og gerður nýr vegur sunnar, að verslunar- og þjónustusvæðinu VP26. Ganga skal frá vegslóðanum þannig að hann falli að landinu umhverfis, t.d. með því að setja grjót í hann og/eða planta trjáum.

Frá þjónustumiðstöð í Selhöfðum verður gerður nýr vegur að fyrirhuguðu hóteli í Reykholti. Vegurinn verður skammt austan Sandár og fer inn á núverandi veg vestan við Reykholt. Við hönnun vegarins skal taka mið af því að hann þverar varðaða þjóðleið sem liggur yfir Sprengisand og er óheimilt að raska vörðum á henni. Vegurinn er á friðlýstu svæði og skal taka mið af því og forðast allt óþarfa rask.

Þörf fyrir nýjan veg frá Selhöfðum að hóteli í Reykholti skapast því gestir hótels og baðstaðar skilja sína bíla eftir við þjónustumiðstöðina og verður ekið til og frá hóteli í Reykholti á umhverfisvænum farartækjum, t.d. rafmagnsbílum, í umsjá rekstraraðila.

Auk þess er talið að síður henti að lagfæra/byggja upp núverandi vegslóða heldur en veg á nýjum stað. Núverandi vegslóði liggur auk þess um landslagsverndarsvæði, hverfisverndarsvæði og svæði með gervigígum. Með nýjum vegi má ætla að umferð um núverandi veg í Reykholt minnki og þar með minnkar álag á viðkvæmt svæði. Ætlunin er að gestum hótels og fjallabaða í Reykholti verði ekið þangað á rafmagnsbílum en það er talið geta styrkt óbyggðaupplifun gesta og dregið úr umferð einkabíla. Það er gert til þess að minnka álag á Þjórsárdalinn, draga úr umferð einkabíla, styrkja óbyggðaupplifun gesta og stýra betur umferð ferðamanna.

Núverandi vegur af Þjórsárdalsvegi að Reykholti verður áfram til staðar og opinn fyrir almenna umferð. Með tilkomu nýs vegar má reikna með að umferð um núverandi veg minnki. Reiðleið er austan Sandár og fylgir hún að stórum hluta vörðuðu leiðinni.

Reiðleið er breytt á uppdrætti og aðlöguð að breyttri landnotkun og nýjum vegi. Þá er sett inn ný gönguleið milli Sandártungu og Selfitar.

3.5 Efnistaka til framkvæmda

Í gildandi aðalskipulagi eru nokkur efnistökusvæði í og við Þjórsárdal. Efni í þeim hefur ekki verið skoðað m.t.t. þess hvort það henti í fyrirhugaða uppbyggingu þjónustumiðstöðvar og vegar. Bæði er um að ræða sand- og malarnámur og er reiknað með að í einhverjum þeirra sé að efni sem henti til framkvæmdanna. Námurnar eru t.d. E28 við Gaukshöfða, E29 við Þjórsá, E30 á Ásólfstöðum, E31 á Guðmundareyri, E32 í Sámsstaðamúla og E34 við Ísakot.

4 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Líkleg áhrif af stefnu aðalskipulagsbreytingarinnar eru metin skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Markmið laganna er sjálfbær þróun, heilnæmt umhverfi og umhverfisvernd sem vinna skal að með umhverfismati framkvæmda og áætlana sem eru líklegar til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif.

Stefna í breyttu aðalskipulagi fellur undir viðauka 1 í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Mörkuð er stefna um þjónustumiðstöðvar fyrir ferðamenn á miðhálandinu og á verndarsvæðum á láglendi utan þéttbýlis, skv. lið 12.03. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar sem ákvarðar um matsskyldu.

4.1 Umhverfispættir, viðmið og matsspurningar

Áhrif af stefnu aðalskipulagsins á einstaka þætti umhverfisins eru metin. Við matið er horft til umhverfispátta í töflu 1 og leitast við að svara matsspurningum:

TAFLA 1. Umhverfispættir, viðmið og matsspurningar.

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Land og landslag <i>Landslag.</i> <i>Ósnortið/náttúrulegt yfirbragð.</i> <i>Jarðmyndanir.</i> <i>Jarðvegur – jarðvegsrof.</i> <i>Ásýnd og sjónræn áhrif.</i>	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029. - Mannvirki skulu falla sem best að náttúrulegu umhverfi á hverjum stað og gæta skal samræmis við nálæga byggð. - Landnotkun stuðli að verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru, menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi. Landsskipulagsstefna 2015-2026 og viðauki við hana. - Ráðstöfun lands taki mið af þeim gæðum sem felast í landslagi. - Skipulagi landnotkunar sé hagað þannig að verðmætt landslag sé varðveitt og leitast við að efla þau gæði sem felast í landslagi. - Vandað verði til staðarvals og hönnunar mannvirkja m.t.t. staðbundinna gæða sem felast í landslagi.	Hefur stefnan áhrif á landslag og ósnortið/náttúrulegt yfirbragð svæðisins? Hefur stefnan áhrif á jarðmyndanir? Hefur stefnan áhrif á ásýnd svæðis?
Gróður og dýr <i>Gróðurlendi og vistkerfi</i> <i>Búsvæði dýra.</i>	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029. - Skógrækt og landgræðsla verður nýtt til bindingar kolefnis. Áfram verður unnið að endurheimt gróðurs og landgæða. Heimsmarkmið 15 Líf á landi. Vernda og endurheimta vistkerfi á landi og stuðla að sjálfbærri nýtingu þeirra, vinna að sjálfbærri stjórn skóga, berjast gegn eyðimerkurmyndun, stöðva jarðvegseyðingu, endurheimta landgæði og sporna við hnignun líffræðilegrar fjölbreytni.	Hefur stefnan áhrif á gróður og vistkerfi? Hefur stefnan áhrif á búsvæði dýra?
Heilbrigði <i>Mengun og hávaði.</i>	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029. - Öll byggð njóti nægjanlegs og góðs neysluvatns. - Öll byggð verði tengd viðurkenndum rotþróum. Landsskipulagsstefna 2015-2026 og viðauki við hana. - Skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að heilnæmu og öruggu umhverfi.	Er hætta á mengun eða hávaða vegna stefnu skipulagsins?

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Samfélag <i>Þjónusta við ferðamenn.</i> <i>Atvinnulíf.</i> <i>Útivistarmöguleikar.</i>	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029. • Þjónusta við ferðamenn verði eflað og stuðlað að fjölgun afþreyingarmöguleika, m.a. til að fjölga atvinnutækifærum. Landsskipulagsstefna 2015-2026 og viðauki við hana. • Skipulagsákvæðanir um ferðaþjónustu taki mið af náttúruvernd og auðlindum ferðaþjónustunnar. Þær miðist að því að uppbygging nýtist jafnt íbúum og gestum.	Stuðlar stefnan að betri aðstöðu og þjónustu fyrir ferðamenn? Hefur stefnan áhrif á útivistarmöguleika? Hefur stefnan áhrif á atvinnutækifæri?
Náttúru- og menningarminjar <i>Friðlýst svæði eða svæði á náttúruminjaskrá.</i> <i>Hverfisvernd.</i> <i>Fornminjar.</i>	Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029. • Varðveita sögu-, náttúru- og menningarminjar og önnur umhverfisleg gæði. • Kannaðir verða möguleikar á að nýta gamlar þjóðleiðir sem reið- og/eða gönguleiðir. Landsskipulagsstefna 2015-2026. • Leitast verði við að varðveita náttúru- og menningar-gæði sem hafa gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu.	Hefur stefnan áhrif á verndarsvæði? Hefur stefnan áhrif á fornminjar?

4.1.1 Grunnástand

Árið 2013 samþykkti Skeiða- og Gnúpverjahreppur Rammaskipulag fyrir Þjórsárdal. Í skipulaginu var mörkuð stefna um uppbyggingu ferðaþjónustu og útivistarmöguleika í Þjórsárdal. Í vinnu við gildandi aðalskipulag sveitarfélagsins var horft til þessarar stefnu.

Í gildandi aðalskipulagi er gert ráð fyrir talsverðri uppbyggingu ferðaþjónustu í Þjórsárdal:

- Þjónustumiðstöð í Sandártungu. Gisting fyrir 40 gesti, veitingaaðstaða og tjaldsvæði.
- Hótel og baðstaður í Reykholti. Gisting fyrir 100 gesti, veitingar og baðlón. Móttaka gesta er við vegamót Þjórsárdalsveggar og núverandi vegar að Reykholti.
- Skeljastaðir (þjóðveldisbær). Gisting fyrir 20 gesti.
- Hólaskógur. Gisting fyrir 180 gesti, tjaldsvæði, veitingaaðstaða og aðstaða fyrir hesta.
- Klettur. Gisting fyrir 24 gesti og aðstaða fyrir hesta.

Eftirfarandi þjónusta er til staðar í Þjórsárdal í dag: Í Sandártungu er rekið tjaldsvæði, í Hólaskógi er gisting fyrir 45 gesti og aðstaða fyrir hesta, í Kletti er gisting fyrir 24 gesti og aðstaða fyrir hesta. Auk þess er fjöldi útivistarleiða sem ýmist eru farnar gangandi, ríðandi eða á reiðhjólum. Gerður hefur verið áningarstaður við Hjálparfoss og unnið hefur verið að endurbótum á stígum við Stöng og í Gjánni.

4.1.2 Valkostir

Sveitarfélagið er hlynnt því að byggð verði þjónustumiðstöð í mynni Þjórsárdals. Því eru aðeins til skoðunar valkostir sem tengjast uppbyggingu þar. Eru þeir bornir saman við núverandi stöðu á þjónustu í Þjórsárdal og núll kost sem er stefna í gildandi aðalskipulagi. Þjórsárdalur er allur friðlýstur sem menningarlandslag. Hluti Þjórsárdals er friðlýstur sem landslagsverndarsvæði, Sandártunga og

Selhöfðar eru ekki innan þess svæðis. Fyrirhuguð móttaka gesta (VP21) sem byggja átti við veg að Reykholti er innan landslagsverndarsvæðis.

Bornir eru saman eftirfarandi valkostir:

- **Núverandi staða.** Í Sandártungu er rekið tjaldsvæði, í Hólaskógi er gisting fyrir 45 gesti, tjaldsvæði og aðstaða fyrir hesta, í Kletti er gisting fyrir 24 gesti og aðstaða fyrir hesta. Fjöldi útivistarleiða eru í Þjórsárdal og eru þær ýmist farnar gangandi, ríðandi eða á reiðhjólum.
- **Núll kostur.** Stefna í gildandi skipulagi. Þjónustumiðstöð byggist upp í Sandártungu í mynni Þjórsárdals. Aðkoma að hóteli í Reykholti verður um núverandi veg og móttaka á gestum hótelsins byggist upp við vegamót Þjórsárdalsvegar og vegar í Reykholt. Í gildandi skipulagi er heimild fyrir gistingu fyrir 364 gesti, auk tjaldsvæða.
- **Valkostur A.** Þjónustumiðstöð byggist upp í Sandártungu skv. gildandi skipulagi, og þar verði móttaka á gestum hótels í Reykholti. Fyrirhuguð móttaka gesta sem byggja átti á VP21 er felld út. Verslunar- og þjónustusvæði og afþreyingar- og ferðamannasvæði í Sandártungu verði aðlagð að fyrirhugaðri starfsemi og stækkað til norðurs, ef þörf krefur, auk þess verði heimild fyrir starfsemi vikuð út, gisting verði þannig fyrir 150 gesti í stað 40. Gisting í Þjórsárdal verður alls fyrir 474 gesti, auk tjaldsvæða. Aðkoma að hóteli í Reykholti verður um núverandi vegakerfi, Þjórsárdalsveg og vegslóða af honum að Reykholti. Skógræktar- og landgræðslusvæði minnkar sem nemur stækkun á verslunar- og þjónustusvæði og afþreyingar- og ferðamannasvæði.
- **Valkostur B – valinn kostur.** Tvær þjónustumiðstöðvar, önnur í Sandártungu skv. gildandi skipulagi og ný þjónustumiðstöð við Selhöfða. Í Sandártungu er heimilt að vera með gistingu fyrir 40 gesti, veitingaaðstöðu og tjaldsvæði. Við Selhöfða verður heimilt að vera með gistingu fyrir 150 gesti, veitingar, tjaldsvæði og sýningarsvæði, auk upplýsinga og móttöku fyrir gesti hótels í Reykholti. Fyrirhuguð móttaka gesta sem byggja átti á VP21 er felld út. Frá nýrri þjónustumiðstöð við Selhöfða verður gerður nýr vegur að hóteli í Reykholti. Núverandi vegur að Reykholti verður áfram til staðar. Gisting í Þjórsárdal verður fyrir 514 gesti, auk tjaldsvæða. Skógræktar- og landgræðslusvæði minnkar sem nemur stækkun á verslunar- og þjónustusvæði.

4.1.3 Samanburður

Núverandi staða

Áhrif á land og landslag eru óveruleg. Svæðið fær að þróast áfram á eigin forsendum og halda sínu náttúrulega yfirbragði. Skógrækt og landgræðsla verður stunduð áfram.

Áhrif á gróður og dýr eru óveruleg. Talsverð umferð ferðamanna er um Þjórsárdal en uppbygging er lítil og hefur óveruleg áhrif á gróður og dýr.

Áhrif á heilbrigði eru óveruleg. Gert er ráð fyrir að gengið hafi verið frá núverandi veitum á fullnægjandi hátt.

Áhrif á samfélag eru jákvæð. Þjónusta við ferðamenn er til staðar og skapar hún atvinnu. Fjölbreyttir útivistarmöguleikar eru í Þjórsárdal og hægt er að njóta kyrrðar og einveru fyrir þá sem það kjósa.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar eru óveruleg þar sem ferðapjónusta er fremur umfangslítill.

Núll kostur

Áhrif á land og landslag eru jákvæð. Yfirbragð svæðisins er metið náttúrulegt. Mannvirki eru alla jafnan sýnileg en að einhverju leyti ætti að vera hægt að nýta tré/skóg til að draga úr sýnileika þeirra. Með uppbyggingu við Þjórsárdalsveg í mynni Þjórsárdals er metið að verið sé að hlífa sérstæðari náttúru og landslagi sem er innar í dalnum.

Áhrif á gróður og dýr eru jákvæð/neikvæð. Skógrækt og landgræðsla hafa lengi verið stunduð á svæðinu en einnig er þar að finna náttúrulegan birkiskóg sem kann að raskast við mannvirkjagerð. Mannvirki koma til með að raska gróðri en möguleiki er á skógrækt á nýjum svæðum í stað þess skógar sem kann að raskast.

Umferð vegna útivistar kann að hafa neikvæð áhrif ef of margir gestir koma á svæðið árlega.

Áhrif á heilbrigði eru óveruleg. Gert er ráð fyrir að gengið verði frá veitum á fullnægjandi hátt.

Áhrif á samfélag eru jákvæð. Þjónusta og aðstaða ferðamanna verður meiri og ný atvinnutækifæri verða til. Ef uppbygging verður skv. heimildum í gildandi skipulagi þá geta um 360 gestir gist í Þjórsárdal á hverjum tíma, auk gistimöguleika á tjaldsvæðum.

Fjölbreyttir útivistarmöguleikar eru til staðar og mögulegt að njóta kyrrðar og einveru fyrir þá sem það kjósa.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar eru óviss/neikvæð. Við uppbyggingu þjónustumiðstöðvar er mögulega hægt að taka tillit til friðlýstra svæða og minja.

Núverandi vegur að Reykholti liggur um svæði sem er friðlýst sem menningarlandslag og landslagsverndarsvæði, auk þess að vera undir hverfisvernd.

Valkostur A

Áhrif á land og landslag eru jákvæð/neikvæð. Mannvirki eru alla jafnan sýnileg en að einhverju leyti ætti að vera hægt að nýta tré/skóg til að draga úr sýnileika þeirra. Með uppbyggingu við Þjórsárdalsveg í mynni Þjórsárdals er metið að verið sé að hlífa sérstæðari náttúru og landslagi sem er innar í dalnum. Aðkoma að hóteli í Reykholti verður um núverandi vegakerfi svo land raskast ekki vegna vegagerðar. Núverandi vegur liggur um svæði með gervigígum.

Áhrif á gróður og dýr eru jákvæð/neikvæð. Skógrækt og landgræðsla hafa lengi verið stunduð á svæðinu en einnig er þar að finna náttúrulegan birkiskóg sem kemur til með að raskast við umfangsmikla mannvirkjagerð. Mannvirki koma til með að raska gróðri en möguleiki er á skógrækt á nýjum svæðum í stað þess skógar sem kann að raskast.

Umferð vegna útivistar kann að hafa neikvæð áhrif ef of margir gestir koma á svæðið árlega. Eftir því sem þjónustusvæði ferðamanna byggjast upp í og við Þjórsárdal þá má gera ráð fyrir meiri ásókn gesta til að stunda þar útivist og þar með möguleika á neikvæðum áhrifum á gróður.

Áhrif á heilbrigði eru óveruleg. Gert er ráð fyrir að gengið verði frá veitum á fullnægjandi hátt.

Áhrif á samfélag eru jákvæð/neikvæð. Þjónusta og aðstaða ferðamanna verður meiri og ný atvinnutækifæri verða til. Í Þjórsárdal í heild er gert er ráð fyrir gistingu fyrir um 470 gesti á hverjum tíma, auk gístimöguleika á tjaldsvæðum.

Fjölbreyttir útivistarmöguleikar eru til staðar. Gestir geta upplifað neikvæð áhrif ef of margir stunda útivist á svæðinu í einu eða ef svæðið fer að láta á sjá vegna umferðar.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar eru óviss/neikvæð. Við uppbyggingu þjónustumiðstöðvar ætti að vera hægt að taka tillit til friðlýstra svæða og minja. Meiri umferð ferðamanna getur haft neikvæð áhrif, t.d. á minjar.

Núverandi vegur að Reykholti liggur um svæði sem er friðlýst sem menningarlandslag og landslagsverndarsvæði, auk þess að vera undir hverfisvernd.

Sandártunga og Selhöfðar eru fyrir utan friðlýst landslagsverndarsvæði.

Valkostur B – valinn kostur

Áhrif á land og landslag eru neikvæð. Uppbygging er fyrirhuguð í námunda við mynni Þjórsárdals og skammt frá Þjórsárdalsvegi. Gert er ráð fyrir tveimur þjónustumiðstöðvum og umfangsmiklum mannvirkjum. Mannvirki eru alla jafnan sýnileg en að einhverju leyti ætti að vera hægt að nýta tré/skóg til að draga úr sýnileika þeirra. Samlegðaráhrif af uppbyggingu tveggja þjónustumiðstöðva hlið við hlið eru metin neikvæð því stærra svæði verður fyrir raski, auk þess sem heildaráhrif af mannvirkjum verða meiri.

Nýr vegur frá þjónustumiðstöð við Selhöfða að hóteli í Reykholti liggur um lítt raskað land en er utan friðlýsts landslagsverndarsvæðis. Nýr vegur í Reykholt hefur neikvæð áhrif á sérstæða náttúru og landslag Þjórsárdals. Með nýjum vegi má ætla að umferð um núverandi veg í Reykholt minnki og þar með minnkar álag á viðkvæmt svæði með gervígígum. Ætlunin er að gestum hótels og fjallabaða í Reykholti verði ekið þangað á rafmagnsbílum og er það talið draga úr umferð einkabíla.

Áhrif á gróður og dýr eru jákvæð/neikvæð. Skógrækt og landgræðsla hafa lengi verið stunduð á svæðinu en einnig er þar að finna náttúrulegan birkiskóg sem kemur til með að raskast við umfangsmikla mannvirkjagerð. Birkiskógur er í Sandártungu þar sem þjónustumiðstöð er fyrirhuguð. Við Selhöfða er bæði birki- og greniskógur þar sem þjónustumiðstöð er fyrirhuguð. Mannvirki koma til með að raska gróðri en möguleiki er á skógrækt á nýjum svæðum í stað þess skógar sem kann að raskast.

Umferð vegna útivistar kann að hafa neikvæð áhrif ef of margir gestir koma á svæðið. Eftir því sem þjónustusvæði ferðamanna byggjast upp í og við Þjórsárdal þá má gera ráð fyrir meiri ásókn gesta til að dvelja þar og stunda þar útivist, við þetta er meiri hætta á neikvæðum áhrifum á gróður.

Nýr vegur í Reykholt kemur að einhverju leyti til með að liggja um land þar sem unnið hefur verið að landgræðslu og skógrækt.

Samlegðaráhrif tveggja þjónustumiðstöðva valda því að líklegt er að meiri gróður raskist við uppbyggingu.

Áhrif á heilbrigði eru óveruleg. Gert er ráð fyrir að gengið verði frá veitum á fullnægjandi hátt.

Áhrif á samfélag eru jákvæð/neikvæð. Þjónusta og aðstaða ferðamanna verður meiri og ný atvinnutækifæri verða til með byggingu tveggja þjónustumiðstöðva. Í Þjórsárdal í heild er gert ráð fyrir gistingu fyrir rúmlega 500 gesti á hverjum tíma, auk gistimöguleika á tjaldsvæðum. Gistimöguleikar verða fjölbreyttari.

Fjölbreyttir útivistarmöguleikar eru til staðar. Gestir geta upplifað neikvæð áhrif ef of margir stunda útivist á svæðinu í einu eða ef svæðið fer að láta á sjá vegna umferðar.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar eru óviss/neikvæð. Stór hluti Þjórsárdals er friðlýstur vegna menningarlandslags og þar er að finna fjölda minja. Við uppbyggingu þjónustumiðstöðva í Sandártungu og við Selhöfða er mögulega hægt að taka tillit til menningarlandslags og minja. Nýr vegur frá þjónustumiðstöð við Selhöfða að Reykholti kemur til með að liggja um friðlýst svæði vegna menningarlandslags. Meiri umferð ferðamanna getur haft neikvæð áhrif á minjar og verndarsvæði.

Sandártunga og Selhöfðar eru fyrir utan friðlýst landslagsverndarsvæði.

4.1.4 Niðurstaða

Sveitarfélagið vill efla þjónustu við ferðamenn, fjölga afþreyingarmöguleikum og atvinnutækifærum og er sú stefna sett fram í gildandi aðalskipulagi. Í rammaskipulagi fyrir Þjórsárdal er stefnan að efla þjónustusvæði ferðamanna og að þau anni þeim fjölda ferðamanna sem er á svæðinu. Ferðamannatímabilið lengist og dregið verði úr átroðningi á viðkvæmum svæðum. Gróðri og viðkvæmum svæðum verði hlíf eins og kostur er.

TAFLA 2. Niðurstaða af samanburði valkosta.

VALKOSTUR	LAND OG LANDSLAG		GRÓÐUR OG DÝR		HEILBRIGÐI	SAMFÉLAG		NÁTTÚRU- OG MENNINGARMINJAR	
Núverandi staða	0		0		0	+		0	
Núll kostur	+		+	-	0	+		?	-
Valkostur A	+	-	+	-	0	+	-	?	-
Valkostur B	-		+	-	0	+	-	?	-

Sveitarfélagið er hlynnt því að velja valkost B fyrir áframhaldandi uppbyggingu í Þjórsárdal, þrátt fyrir að neikvæð umhverfisáhrif séu heldur meiri af honum en öðrum valkostum fyrir uppbyggingu.

Ef uppbygging verður skv. heimildum í breyttu skipulagi þá þýðir það að tvær þjónustumiðstöðvar verða hlið við hlið, ein í Sandártungu og önnur við Selhöfða. Sveitarfélagið er meðvitað um að neikvæð áhrif af því verða meiri heldur en ef um eina þjónustumiðstöð væri að ræða. Þá telur sveitarfélagið að möguleikar fyrir ferðapjónustu í Þjórsárdal séu talsvert miklir og fjölbreyttir og að þeir eigi eftir að þróast betur á næstu árum, samhliða uppbyggingu þjónustu.

Áhrif á land og landslag eru neikvæð vegna stærðar og sýnileika mannvirkja og vegna þess að rask verður á landi við framkvæmdir. Settir eru skilmálar um að nýta tré/skóg til að draga úr sýnileika mannvirkja og að forðast skuli að raska stærra landi en nauðsyn krefur. Mikilvægt er að í deiliskipulagi verði þessu fylgt eftir og settir ýtarlegri skilmálar. Við gerð nýs vegar frá Selhöfðum að hóteli í Reykholti skal taka tillit til varðaðrar leiðar úr Þjórsárdal og yfir Sprengisand, einnig skal forðast allt rask á gervigígum.

Áhrif á gróður eru neikvæð því fjarlægja þarf tré og annan gróður við mannvirkjagerð. Skal það gert í samráði við Skógræktina og leitast við að finna trjáa nýjan stað. Nýjar trjáplöntur skulu gróðursettir í stað þeirra sem mögulega þarf að fella.

Áhrif á samfélag eru jákvæð að því leyti að þjónusta og aðstaða fyrir ferðamenn verður betri með tveimur þjónustumiðstöðvum og ný atvinnutækifæri verða til. Sveitarfélagið er meðvitað um að fjöldi ferðamanna getur haft neikvæð áhrif á upplifun þeirra af svæðinu. Einnig er sveitarfélagið meðvitað um að með fjölgun ferðamanna þá þarf að halda áfram uppbyggingu á innviðum svæðisins, s.s. gerð stíga og áningarstaða, til að svæðið þoli þá umferð sem þar verður, án þess að það láti á sjá.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar eru neikvæð því þjónustumiðstöðvarnar eru á svæði sem er friðlýst vegna menningarlandslags. Mikilvægt er að horft sé til þess við deiliskipulag svæðisins. Nýr vegur frá Selhöfðum að hóteli í Reykholti liggur um friðlýst svæði. Vörðuð leið og gervigígar eru á hluta svæðisins og skal forðast rask á hvoru tveggja.

Uppbygging annarra mögulegra innviða í Þjórsárdal þarf að fylgja, eða gerast samhliða, uppbyggingu tveggja þjónustumiðstöðva til að svæðið þoli þá umferð og ágang sem búast má við, án þess að það láti á sjá.

5 MÁLSMEÐFERÐ OG UMSAGNARAÐILAR

5.1 Skipulagslýsing

Skipulagslýsing var auglýst í lok árs 2021. Umsagnir við skipulagslýsingu bárust frá eftirtöldum aðilum: Skipulagsstofnun, Veðurstofu Íslands, Vegagerðinni, Umhverfisstofnun, Heilbrigðiseftirliti Suðurlands og Veiðifélagi Þjórsár. Umsagnir voru hafðar til hliðsjónar við vinnslu tillögunnar.

5.2 Kynning, auglýsing og staðfesting aðalskipulagsbreytingar

Aðalskipulagsbreytingin var kynnt í lok árs 2022 og verður auglýst í byrjun árs 2023. Breytingin verður auglýst í staðarblöðum, blöðum á landsvísu og heimasíðu Umhverfis- og tæknisviðs Uppsveita (www.utu.is).

Breytingin verður auk þess send til eftirtalinna umsagnaraðila:

- Skipulagsstofnun
- Umhverfisstofnun
- Forsætisráðuneytið

- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Vegagerðin
- Minjastofnun Íslands
- Náttúrufræðistofnun Íslands
- Skógræktin
- Landgræðslan
- Veiðifélag Þjórsár
- Veiðifélag Sandár og Hvammsár
- Hestamannafélag í Skeiða- og Gnúpverjahreppi
- RARIK
- Landeigendur Ásólfstaða

Eftir atvikum verður leitað eftir umsögnum annarra aðila, þ.á.m. innan stjórnsýslu sveitarfélagsins.

Gert er ráð fyrir að breytingin taki gildi á vormánuðum 2023.

6 HEIMILDIR

Gísli Gíslason, Ingibjörg Sveinsdóttir, Guðbjörg Guðmundsdóttir. 2013. "Þjósárdalur. Rammaskipulag Fyrir Útivist Og Ferðapjónustu." Skeiða- og Gnúpverjahreppur, Steinholt sf.

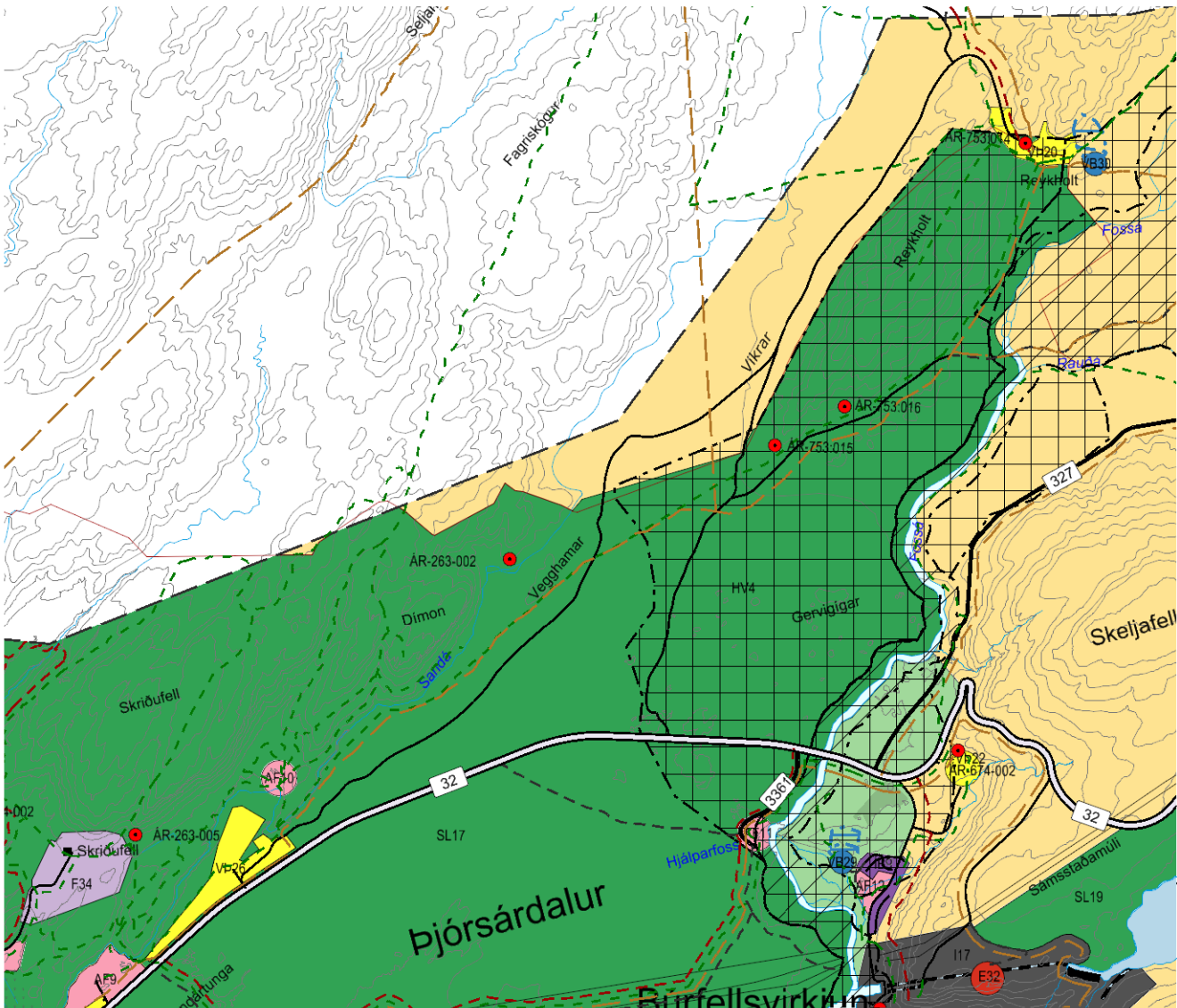
Minjastofnun Íslands. 2020. "Menningarlandslag Þjósárdals. Friðlýsing." Minjastofnun Íslands. <https://www.minjastofnun.is/media/skjol-i-grein/Fridlysing-Thjorsardals-rokstudningur-og-vidhengi.pdf>.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir ritstjóri, Stefán Ólafsson, Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson. 2021. "Aðalskráning Fornleifa í Skeiða- Og Gnúpverjahreppi. Áfangaskýrsla II: Þjósárdalur Og Nærliggjandi Jarðir." Fornleifastofnun Íslands ses. https://www.skeidgnup.is/sites/default/files/18.%20A%C3%B0alskr%C3%A1ning_fornleifa_%C3%AD_Skei%C3%B0a-_og_Gn%C3%BApverjahreppi._%C3%81fangask%C3%BDrsla_II._%C3%9Ej%C3%B3rs%C3%A1rdalur_og_n%C3%A6rliggjandi_jar%C3%B0ir.pdf.

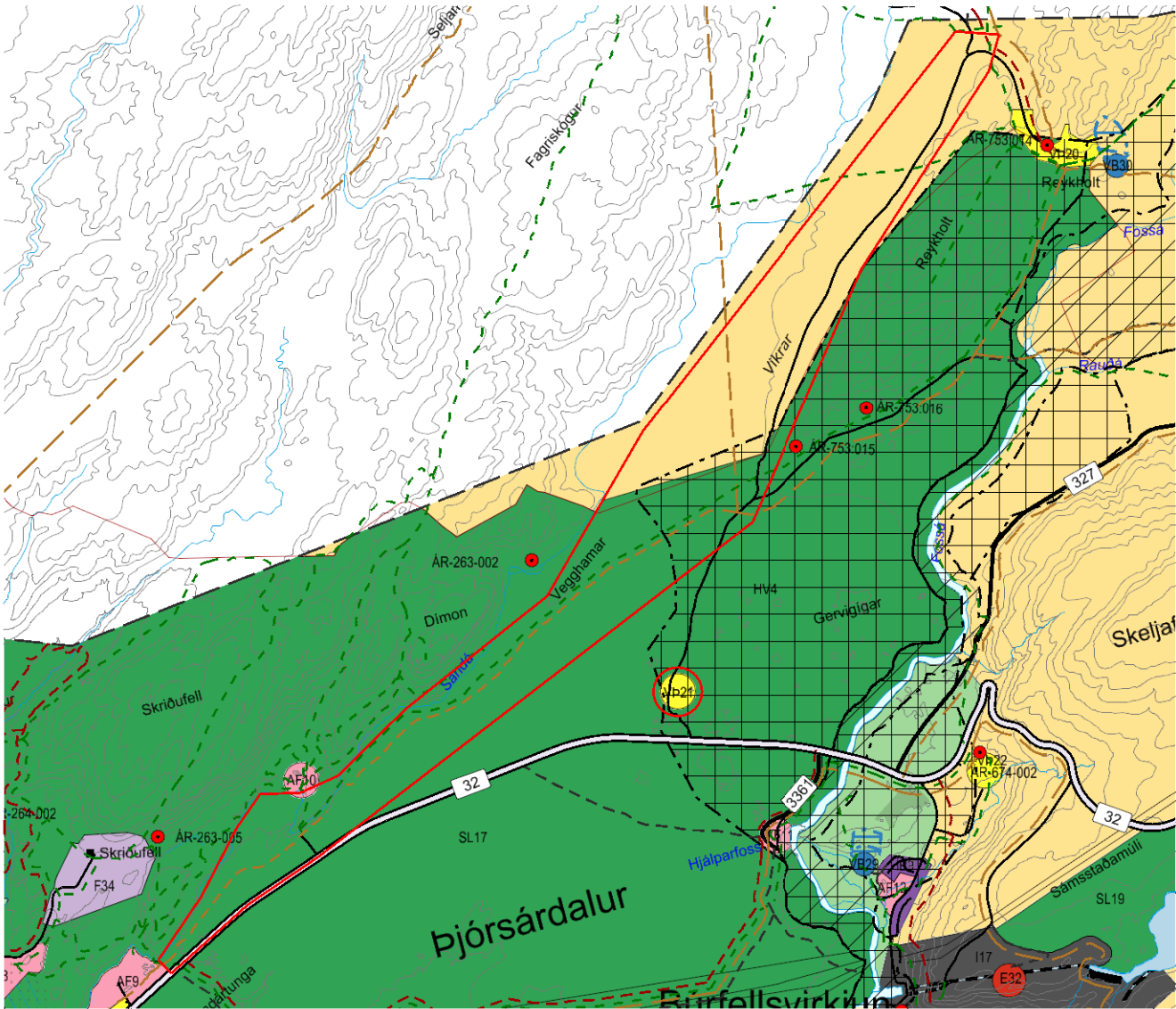
Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2020. "Auglýsing Um Friðlýsingu Svæðis í Þjósárdal Nr. 110/2020." https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Nattura/Fridlyst-Svaedi/Fri%C3%B0l%C3%BDsing%20B_nr_110_2020.pdf.

Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029

Þjónustumiðstöð við Selhöfða í Þjórsárdal

BREYTTUR AÐALSKIPULAGSUPPDRÁTTUR

GILDANDI AÐALSKIPULAGSUPPDRÁTTUR

SKIPLAGSGÖGN
- Greinargerð og umhverfismatsskýrsla
- Skipulagsuppdráttur sem sýnir gildandi skipulag og breytt skipulag.

0 2,5 km

SKÝRINGAR

ATVINNA OG BYGGÐ

- F Frístundabyggð
- AF Afþreyingar- og ferðamannasvæði
- VP Verslun- og þjónusta
- Landbúnaðarsvæði
- SL Skógræktar- og landgræðslusvæði
- Óbyggð svæði
- I lónaðarsvæði
- Miðlunarlón, stífla og göng
- E Efnistöku- og efnislosunarsvæði

SAMGÖNGUR OG VEITUR

- Stofnvegir
- Tengivegir
- Aðrir vegir
- Slóðar
- Gönguleiðir
- Reiðhjólaleiðir
- Reiðleiðir
- Raflínur, 66 - 220 kV

TAKMARKANIR Á LANDNOTKUN

- Friðlýst svæði
- Svæði á náttúruminjasvæði
- Önnur náttúruvernd
- Hverfisvernd
- Vatnsból
- Vatnsvernd grannsvæði
- Vatnsvernd fjarsvæði
- Friðlýstar fornminjar

TÁKN TIL SKÝRINGAR

- Landamerki, óviss og ekki tæmandi
- Hálendismörk skv. landsskipulagsst.
- Svæði sem breytingin nær yfir

Aðalskipulag Skeiða- og Gnúpverjahrepps 2017-2029
Skeiða- og Gnúpverjahreppur
Breyting við Selhöfða í Þjórsárdal

VERK:	BLAÐSTÆRÐ:	UNNIÐ:	RÝNT:
2772-026/7145-100774	A3	IS	ÁJ
MÆLIKVARDI:	DAGS:	DAGS.BREYT:	
1:50.000	26.09.2022	---	

SAMPYKKT: **TILLAGA**